

§ 200 Svar på Justitiedepartementets remiss - Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

(IAN-2025-00233)

Beslut

Individ- och arbetsmarknadsnämnden beslutar

att godkänna förvaltningens förslag till remissvar och anta det som sitt eget, samt

att överlämna remissvaret till Justitiedepartementet.

Ärendet

Betänkandet *Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)* har skickats på remiss och Sundsvalls kommun är en av remissinstanserna. Besvarandet av remissen har ålagts Individ- och arbetsmarknadsnämnden.

Regeringen beslutade 2024-06-11 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av det svenska regelverket för att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning, i syfte att åstadkomma en restriktiv och ändamålsenlig reglering (dir. 2024:68).

Remissvar

Betänkandet syftar till att införa strängare krav för att bevilja uppehållstillstånd för anhöriga till personer bosatta i Sverige. Förslaget innebär bland annat ökat krav på försörjningsförmåga och språkkunskaper, möjliggörandet av en utökad användning av DNA-analys samt att det krävs en längre tids boende i Sverige innan man kan ansöka om anhöriginvandring.

Fördelar som lyfts i förslaget är att det kan leda till ökad integration av nyanlända genom att säkerställa att de som kommer till Sverige har en stabil grund att stå på, samt minska risken för beroenden av socialbidrag. Risker som lyfts är att de skärpta villkoren kan leda till att familjer splittras och att skyddssökande eller utsatta grupper får svårare att återförenas med sina familjer. Sammanfattningsvis strävar remissen efter att balansera invandring med krav på egenförsörjning och integration, men med potentiella negativa effekter för familjeåterförening.

Överläggning

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Emir Özcelik (SD) yrkar avslag på förvaltningens förslag.

Åsa Melander (M) yrkar bifall till Emir Özceliks (SD) förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, dels hans eget bifallsförslag och dels Emir Özceliks (SD) med fleras förslag till avslagsyrkande. Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt hans eget förslag att bifalla förvaltningens förslag.

Reservation

Åsa Melander (M) och Emir Özcelik (SD) reserverar sig mot beslutet.

Beslutsunderlag

Protokoll Individ- och arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott 2025-12-02, § 116.
Tjänsteskrivelse med bilagor, 2025-11-13.

Individ och arbetsmarknadsförvaltningen
Annika Backström
IAF Stab

Datum
2025-11-13

Dnr
IAN-2025-00233-4

Remissvar - Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår nämnden besluta

Att godkänna förvaltningens förslag till remissvar och anta det som sitt eget

Att överlämna remissvaret till Justitiedepartementet

Ärendet

Betänkandet *Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)* har skickats på remiss och Sundsvalls kommun är en av remissinstanserna. Besvarandet av remissen har ålagts Individ- och arbetsmarknadsnämnden. Remissvar ska ha inkommit till justitiedepartementet senast 2025-12-18.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 11 juli 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av det svenska regelverket för att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning, i syfte att åstadkomma en restriktiv och ändamålsenlig reglering (dir. 2024:68).

I uppdraget har bl.a. ingått att:

- ta ställning till hur möjligheterna att vara anknytningsperson kan begränsas för vissa utlänningar,
- ta ställning till hur anhörigkretsen för uppehållstillstånd på grund av anknytning kan begränsas,
- föreslå hur försörjningskraven vid anhöriginvandring kan skärpas,
- analysera i vilken utsträckning det är möjligt att införa krav på heltäckande sjukförsäkring som villkor för anhöriginvandring, och
- ta ställning till hur nuvarande bestämmelser om DNA-analys vid anhöriginvandring bör ändras för att möjliggöra en utökad användning,

Ärendets tidigare handläggning

Ärendet har inte handlagts tidigare.

Förvaltningens överväganden

Betänkandet syftar till att införa strängare krav för att bevilja uppehållstillstånd för anhöriga till personer bosatta i Sverige. Förslaget innebär bland annat ökat krav på försörjningsförmåga och språkkunskaper, möjliggörandet av en utökad användning av DNA-analys samt att det krävs en längre tids boende i Sverige innan man kan ansöka om anhöriginvandring.

Fördelar som lyfts i förslaget är att det kan leda till ökad integration av nyanlända genom att säkerställa att de som kommer till Sverige har en stabil grund att stå på, samt minska risken för beroenden av socialbidrag. Risker som lyfts är att de skärpta villkoren kan leda till att familjer splittras och att skyddssökande eller utsatta grupper får svårare att återförenas med sina familjer. Sammanfattningsvis strävar remissen efter att balansera invandring med krav på egenförsörjning och integration, men med potentiella negativa effekter för familjeåterförening.

Styrdokument och juridik

Det pågår för närvarande ett flertal utredningar och remisser inom området integration och invandring. Vi vill lyfta fram vikten av att man tar ett helhetsgrepp om dessa inför ett eventuellt beslut om ikraftträdande. Konsekvensbedömningar behöver göras utifrån ett helhetsperspektiv då samtliga utredningar kan komma att påverka samma målgrupp och enskilda personer.

Ekonomisk hållbarhet

Själva syftet med utredningens förslag är att kraftigt minska antalet asylsökande som söker sig till Sverige samt antalet beviljade uppehållstillstånd. Detta kan få en negativ effekt på den kommande välfärdsomställningen. Redan idag finns det stora behov och bristande förutsättningar att möta behoven av exempelvis mer arbetskraft. Detta kan, som även beskrivits i utredningen, få negativa effekter på kommuners kompetensförsörjning.

Vissa av förslagen kan dock uppfattas som positiva och leda till att man tydliggör vikten av att integrationen och deltagandet i samhället i stort stärks. Detta kan då i sin tur minska risken för ett långvarigt utanförskap

som blir svårare att bryta ju längre tid som går. Vi ställer oss även positiva till förändringarna gällande försörjningskrav, att det ska gälla fler kategorier av anknytningspersoner och att det även ska gälla vid förlängningsansökan då det ger större incitament till en långvarig försörjning.

Social hållbarhet

Förvaltningen vill lyfta en farhåga om att barn kan påverkas negativt av flera av de förslag som presenteras och som kommer att försvåra och fördröja anhöriginvandring till Sverige. Det finns en risk för en negativ effekt på barns uppväxtvillkor genom att det kan ta längre tid innan återförening sker med föräldrar vilket inte är förenligt med Barnkonventionen.

Vi ser också en risk med att det uppstår en långvarig fördröjning för anhöriginvandring vilket kan påverka individers integration i Sverige eftersom det blir svårare att finna en vardag och ett fungerande liv. Avsaknad av stabila villkor och förutsägbarhet kan leda till stress och försämrade levnadsvillkor för individer. Vi ser däremot att en viss tids längre vistelse i Sverige kan vara positiv då det kan möjliggöra en stabil grund för anknytningspersonen att ta emot anhöriga på, vilket kan gynna integreringen i samhället.

Ekologisk hållbarhet

Ej relevant i ärendet.

Landsbygdssäkring

Delar av de förslag som presenteras i betänkandet kommer att kunna ha en negativ påverkan på kommuners kompetensförsörjning i samband med att färre personer får uppehållstillstånd i Sverige. Detta kommer att påverka våra möjligheter att hitta arbetskraft och det kan även påverka inflyttning till landsbygdsområden utanför tätorterna negativt.

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Johan Vikström
Förvaltningsdirektör

Annika Backström
Stabschef

Remissvar Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

Individ- och arbetsmarknadsnämnden i Sundsvalls kommun har fått i uppdrag att inkomma med remissvar för Sundsvalls kommuns räkning.

Sammanfattning:

Sundsvalls kommun motsätter sig flertalet av förslagen som presenteras i betänkandet. Vi vill bland annat påtala våra farhågor om att barn kan påverkas negativt och att det kan ge effekt på barns uppväxtvillkor av att det kan ta längre tid innan återförening sker med föräldrar vilket inte är förenligt med Barnkonventionen.

Vi har även farhågor gällande själva syftet med utredningens förslag, det vill säga att kraftigt minska antalet asylsökande som söker sig till Sverige samt antalet beviljade uppehållstillstånd. Som ett led i detta föreslås begränsade möjligheter till anhöriginvandring vilket vi anser kan få en negativ effekt på den kommande välfärdsomställningen. Redan idag finns det stora behov och bristande förutsättningar att möta behoven av exempelvis mer arbetskraft. Detta kan, som även beskrivits i utredningen, få negativa effekter på kommuners kompetensförsörjning.

Det finns å andra sidan konsekvenser i några av förslagen som vi instämmer i. Sundsvalls kommun ställer sig till exempel positiv till att de förändringar som beskrivs tydliggör vikten av att integrationen och deltagandet i samhället i stort stärks. Detta minskar i sin tur risken för ett långvarigt utanförskap som blir svårare att bryta ju längre tid som går. Vi ställer oss även positiva till förändringarna gällande försörjningskrav, att det ska gälla fler kategorier av anknytningspersoner och att det även ska gälla vid förlängningsansökan då det ger större incitament till en långvarig försörjning.

Sundsvalls kommun vill också lyfta fram vikten av att man inför ett ikraftträdande av de nya lagförslagen ställer dessa i relation till det flertal utredningar och remisser som inom integrationsområdet som är aktuella samtidigt. Konsekvensbedömningar behöver göras utifrån ett helhetsperspektiv då samtliga utredningar kan komma att påverka samma målgrupp och enskilda personer.

Sundsvalls kommuns synpunkter och inställning

Krav för att vara anknytningsperson

Sundsvalls kommun motsätter sig förslagen.

Om förslagen genomförs kommer det att innebära att fler kategorier av personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd kommer att omfattas av anknytningsreglerna i 5 kap. utlänningslagen, förutsatt att kraven för att vara anknytningsperson med ett sådant tillstånd är uppfyllda. Att det görs en särskiljning mellan svenska medborgare och andra personer med stark rätt att vistas i Sverige utan krav på uppehållstillstånd och personer med uppehållstillstånd är i sig ingenting som Sundsvalls kommun motsätter sig.

I relation till de hårdare kraven för att erhålla svenskt medborgarskap som föreslagits i en tidigare utredning och de nu skärpta kraven för att vara anknytningsperson i samband med anhöriginvandring reagerar vi på att detta riskerar att medföra en mycket stor påfrestning för den enskilde. Vi motsätter oss därför förslaget då vi bedömer att det kommer att medföra en allt för stor påfrestning att både kunna agera för att ha möjlighet att återförenas med sina familjemedlemmar i Sverige och att nå upp till de höjda krav som kommer att ställas på att erhålla svenskt medborgarskap. Det kan resultera i psykisk ohälsa vilket både drabbar den enskilde och i förlängningen dennes familjemedlemmar men också Sverige då det kan föranleda svårigheter i integrationen, klara av ett arbete och högre kostnader för vård.

Vi ställer oss positiva till att ensamkommande barn ska undantas från tidsregeln på två års vistelse med uppehållstillstånd i landet.

Vi ser för övriga personer risker med väntetiden på två år då processen för uppehållstillståndet troligtvis blir längre än två år. En sådan fördröjning av anhöriginvandring kan påverka individers integration i landet då det blir svårare att finna en vardag och ett fungerande liv. Avsaknad av stabila villkor och förutsägbarhet kan leda till stress och försämrade levnadsvillkor för individer. Vi ser däremot att en viss tids längre vistelse i Sverige kan vara positiv då det kan möjliggöra en stabil grund för anknytningspersonen att ta emot anhöriga på, vilket kan gynna integreringen i samhället.

Anhöriga som kan beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning

Sundsvalls kommun motsätter sig förslagen.

Vi ser positivt på förslaget att kravet tas bort att ett barn ska vara ogift. Detta kommer att öppna upp för att unga inte i samma utsträckning fastnar i inlåsningseffekten av ett barnäktenskap.

Vi instämmer inte helt i den del av förslaget som avser att regleringen av uppehållstillstånd för icke gemensamma barn ska knytas till vårdnaden och inte endast till föräldraskapet. Vi ser en risk med att det i enskilda fall kommer att kunna uppstå situationer där ett krav som anknyter till vårdnaden leder till orimliga resultat, i synnerhet eftersom kvinnors möjlighet att erhålla rättslig vårdnad om barn i vissa länder är mycket begränsad.

Angående förslaget om att avskaffa den nuvarande regleringen som ger möjlighet att ge uppehållstillstånd till en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd ställer sig Sundsvalls kommun tvekande. Vi anser att utredningen inte varit tillräckligt tydlig i huruvida detta även gäller personer födda i Sverige, som haft svenskt medborgarskap och som även har svenskfödda föräldrar ska inräknas här. Sundsvalls kommun menar att detta förslag kan komma att innebära att inte ens personer med svenskt ursprung och påbrå är välkomna i Sverige.

Sundsvalls kommun anser att det är positivt att det förtydligas kring unga vuxna som hunnit fylla 18 år under tiden för uppehållstillstånd, att dessa ska kunna beviljas fortsatt uppehållstillstånd. Vi instämmer

även i förslaget gällande punkt 7.2.9, avseende syskon till ensamkommande barn.

Krav på försörjning m.m. som villkor för anhöriginvandring

Sundsvalls kommun motsätter sig förslagen.

Vår inställning är att det är positivt att försörjningskrav även ska gälla vid ansökan om fortsatt uppehållstillstånd då det stärker ambitionen till att ordna med en mer varaktig försörjning. Det är även bra att den anhöriges inkomster då tas med i beräkningen.

Vi bedömer dock att det kommer att bli svårare för personer som står längre från arbetsmarknaden och egen försörjning att uppfylla försörjningskravet inom rimlig tid, exempelvis analfabeter och sjuka, då de inte undantas, vilket anses vara en negativ konsekvens som Sundsvalls kommun inte ställer sig bakom. Att äldre personer och personer med varaktiga funktionsnedsättningar undantas är någonting vi ställer oss positiva till men vi anser att fler personer bör kunna undantas från försörjningskravet.

Vi ser också att krav på försörjning kan ge minskade kostnader för kommunerna i form av mindre utbetalt försörjningsstöd, dock finns det en risk att det jämnas ut med ökade kostnader för sociala insatser som kommunerna kan behöva bistå med när familjeåterförening dröjer.

Heltäckande sjukförsäkring föreslås endast gälla för vissa kategorier, t. ex anhörig till person med EU-blåkort, uppehållstillstånd för forskning etc och med uppehållstillstånd som gäller kortare tid än ett år. Detta förslag instämmer Sundsvalls kommun inte i då det gör avsteg från den likabehandling som gäller i landet i övrigt.

Skäl att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning

Sundsvalls kommun instämmer i förslaget.

Vi ser positivt på att tidigare våld eller kränkningar mot närstående beaktas.

DNA-analys i anknytningsärenden

Sundsvalls kommun instämmer i förslaget.

Vi instämmer i förslaget avseende DNA-analys om det fortsatt bygger på frivillighet och används som stöd när det saknas övrig bevisning i ärendet.